

Rovfuglenes Efteraarstræk over Jægerspris gennem tolv Aar - fra 1934 til 1945.

Af VAGN HOLSTEIN.

(With a Summary in English: The Autumn-Migration of the Birds-of-Prey
at Jægerspris (Zealand) during twelve Years, from 1934 to 1945.)

At opleve Rovfuglenes Efteraarstræk paa et af de Steder i Landet, hvorover Trækket foregaar i større Stil, er af en saa betagende Virkning, at ingen anden ornithologisk Begivenhed efter min Mening kan sidestilles med denne Oplevelse. Ofte har jeg spekuleret over, hvad det særlig er, som gør dette Naturskuespil saa gribende og fascinerende. Det er ikke Rovfuglenes fuldentd skønne Skikkelser og ej heller deres pragtfulde Svæveflugt eller deres Masseoptræden, som først og fremmest faar deres Efteraarstræk til at staa for mig som uforglemmelige Oplevelser; vel er alt dette skønt og betagende, men det, som efter min Mening gør det allerdybeste Indtryk, er, at man aldrig hører en Lyd fra disse vældige Skarer, som paa spændte, urørlige Vinger kommer sejlene i en uendelig Strøm gennem den klare Efteraarluft mod deres fjerne Maal. Alle andre større Fugle, som rejser i Flok, røber sig under Trækket enten ved deres Stemme eller gennem Vingernes Susen; kun Rovfuglene drager frem i fuldkommen Stilhed, og deri bundet i hvert Fald for mig det vældige Indtryk, som deres Efteraarstræk foraarsager.

Er det saaledes en baade æstetisk og opløftende Nydelse af Rang at iagttage Rovfuglenes Træk, saa indebærer denne Foreteelse set ud fra et rent ornithologisk Synspunkt ogsaa mange Momenter af den allerstørste Interesse.

Gennemgaar man den danske ornithologiske Litteratur, vil man snart finde, at en samlet Fremstilling af Rovfuglenes Efteraarstræk over Danmark endnu savnes. De Oplysninger, man støder paa, er af ren lokal og som oftest tillige af fragmentarisk Karakter, og de kan derfor højst tjene som enkelte Smaastumper af den Mosaik, som giver det samlede Billede. Skal vi gøre os Haab om at naa til en virkelig Forstaaelse af

de mange indviklede og interessante Problemer, som de nordiske Rovfugles Træk gennem Landet byder paa, da maa vi gøre os klart, at Løsningen af disse Problemer ikke kan magtes af en enkelt Person (saaledes som jeg allerede tidligere har paaapeget i min Bog om Hvepsevaagen (V. HOLSTEIN 1944, p. 153)), men kræver mange Ornithologers interesserede Medvirken. Først, naar de Dele af Landet, hvorover Efteraarstrækket foregaar, hvilket i Hovedsagen vil sige Sjælland, Lolland-Falster og Møen, bliver „dækket“ af tilstrækkelig mange kyndige Ornithologer, som hele Træktiden igennem, d. v. s. fra Slutningen af August til Slutningen af Oktober, foretager daglige Optegnelser om Vind, Vejr og Træk, kan vi i Løbet af en Aarrække vente at faa samlet et saa omfattende Materiale, at det, naar det bliver sammenarbejdet og desuden koordineret med de storstilede Trækstudier, som Svenskerne allerede har drevet ved Falsterbo i flere Aar (G. RUDEBECK 1943, p. 71), kan give os et klart Billede af, hvorledes Trækket former sig og forløber for Sveriges, Finlands og (sandsynligvis) Nordvestruslands Hærskarere af Rovfugle paa den Del af deres Rute, som berører Danmark.

Som et Bidrag til et saadant Studiemateriale fremkommer efterfølgende Dagbogsoptegnelser vedrørende Rovfugletrækket over Jægerspris fra 1934 til 1945, dels for allerede nu at kunne tage visse Problemer vedrørende Trækket op til Diskussion, dels for at animere andre Ornithologer til at kaste sig ud i Arbejdet, om hvilket jeg paa Forhaand kan sige, at det kun vil bringe sin Mand Glæde og Nydelse.

1934.

9/9 Vind SØ. Hele Dagen foregik et meget stærkt Rovfugletræk fra NØ. Det var navnlig Hvepsevaager (*Pernis apivorus* (L.)), der trak; men ogsaa Musvaager (*Buteo buteo* L.), Spurvehøge (*Accipiter nisus* (L.)) og enkelte Eksemplarer af Fiskeørn (*Pandion haliaëtus* (L.)), Duehøg (*Accipiter gentilis* (L.)) og Lærkefalk (*Fulco sub-buteo* L.) blev set.

Ved 17-Tiden stilnede Trækket af, og adskillige Rovfugle saas umiddelbart før Trækkets Ophør flyve med N. aabenbart for at søge Nattekvarter i Skovene her.

¹⁶/₉ Et kolossalt Rovfugletræk har foregaaet baade Formiddag og Eftermiddag indtil Kl. 15, da Vinden, som indtil da havde været SØ., gik mere i Ø. og friskede op. Fra Kl. 12²⁰ til 15²⁰ kontrollerede jeg Trækket forbi min Bolig, hvilket gav følgende Resultat:

	Hvep- sevg.	Mus- vg.	Vaage sp.	Spur- veh.	Due- høg	Van- dref.	Lær- kef.	Taarn- falk	Dværg- falk
12 ²⁰ —13 ⁰⁰	55	3	26	10				1	
13 ⁰⁰ —14 ⁰⁰	11	37	37	5	1	1	1		
14 ⁰⁰ —15 ⁰⁰	3	7	5	10				2	1
15 ⁰⁰ —15 ³⁰		1			1				
Sum:	69	48	68	25	2	1	1	3	1

³⁰/₉ Stærkt Træk af Musvaager.

¹⁰/₁₀ Noget Træk af Musvaager, Spurvehøge og enkelte Dværgfalke (*Falco columbarius* L.).

1935.

²/₉ Klart Solskin, ret kraftig Vind fra SØ. Lige efter Kl. 12 begyndte noget Træk af Hvepsevaager og Spurvehøge. Ogsaa en enkelt Duehøg blev set. Trækket holdt pludselig op Kl. 13³⁰, uden at Vejret ændrede Karakter. Vaagerne trak ret højt oppe.

¹⁸/₉ Vind SØ. Stærkt Træk af Musvaager.

²²/₉ Vind ØSØ., ret kraftig. Lidt efter Kl. 12 begyndte et ret stærkt Rovfugletræk. I Tiden mellem Kl. 13³⁰ og 15 passerede 44 Musvaager, 1 Hvepsevaage, 42 Spurvehøge, 1 Vandrefalk (*Falco peregrinus* Tunstall) og 1 Taarnfalk (*Falco tinnunculus* L.) forbi min Bolig. Spurvehøgene kom jævnt hen enkeltvis eller et Par Stykker sammen, medens Musvaagerne kom i ret store Selskaber med lange Mellemlum.

²³/₉ Vinden V. I Formiddagstimerne trak enkelte Musvaager og Spurvehøge over.

²⁷/₉ Vinden Ø. Enkelte Musvaager og Spurvehøge set paa Træk.

²/₁₀ Noget Træk af Musvaager (flest), Spurvehøge og enkelte Taarnfalke. Vindretningen ikke noteret.

³/₁₀ Vind SØ., ret kraftig. Solskin. Særlig i Tiden mellem Kl. 12 og 14 ret stærkt Rovfugletræk; navnlig Musvaager, men ogsaa nogle Spurvehøge samt 1 Vandrefalk og

1 Dværgfalk trak over mod S. Baade i Gaar og i Dag blev set Vaager med rustrød Hale. Mon det ikke har været Østlig Musvaage (*Buteo b. intermedius* Menzbier)?

- ⁶/₁₀ Spredt Træk af Musvaager.
⁷/₁₀ Atter i Dag spredt Træk af Musvaager.
¹¹/₁₀ Stadig spredt Træk af Musvaager. Saa ogsaa enkelte Vintermusvaager (*Buteo lagopus* (Brünn.)).
¹⁶/₁₀ Stadig enkelte Musvaager og Spurvehøge paa Træk.

1936.

- ⁴/₉ Efter adskillige Dage med stærk Vestenvind nu Vind fra SØ. Hen paa Formiddagen begyndte et meget stærkt Træk af Hvepsevaager, og ogsaa nogle Spurvehøge trak over. Ved 14-Tiden blæste det stærkt op og Vinden gik i ret Øst, hvilket havde til Følge, at Trækket fuldstændig ophørte.
- ⁵/₉ Om Morgenen var Skoven fuld af Hvepsevaager fra Trækket den foregaaende Dag. Til en Begyndelse var Vejret taaget, man da en svag Brise fra SØ. fik Taagen til at lette, begyndte Hvepsevaagerne at trække Kl. 9³⁰ og Trækket vedvarede til Kl. 15. Ogsaa nogle Spurvehøge trak over. Kontrollerede Trækket forbi min Bolig i Tiderne fra Kl. 9³⁰ til 13⁰⁵ og fra 15⁰⁸ til 15³⁰ i hvilke Perioder 120 Hvepsevaager og 12 Spurvehøge trak over.
- ⁶/₉ Ogsaa i Dag foregik et vældigt Hvepsevaagetræk samt noget Træk af Spurvehøge. Vejret noget vekslende. Fra om Morgenen svag Vind fra SØ., men de øverste Skyer trak for SV. I Eftermiddagens Løb drejede Vinden over i SV., og dette havde til Følge, at Trækket standsede. Fra Kl. 10 til 12³⁰ var Trækket ret sparsomt, der kom da kun undtagelsesvis mere end 1 el. 2 Fugle ad Gangen, men fra Kl. 12³⁰ til Trækkets Ophør kom Fuglene i en uendelig Strøm, saaledes at der ofte kunde ses 20-30 paa en Gang. Gennemgaaende fløj Hvepsevaagerne meget højt oppe, ja ofte saa højt, at de ikke kunde ses med det blotte Øje. Trækket gik mere sydvestligt end den 5., og Fuglene kredsede meget rundt. Fra Kl. 10⁴⁰ til 14⁴⁵ kontrollerede jeg Trækket forbi min Bolig, hvilket gav følgende Resultat:

	Hvepsev. Spurveh.	
10 ⁴⁰ —11 ⁰⁰	13	2
11 ⁰⁰ —12 ⁰⁰	14	5
12 ⁰⁰ —13 ⁰⁰	55	1
13 ⁰⁰ —14 ⁰⁰	161	1
14 ⁰⁰ —14 ⁴⁵	58	2
Sum:	301	11

- ⁷/₉ Vind SV. Et Par Spurvehøge og 4-5 Hvepsevaager trak over.
- ¹⁶/₉ Svag Vind fra SØ. Efter Kl. 12 noget Træk af Musvaager. Saa ca. 20.
- ¹⁷/₉ Klart Vejr, Solskin og kraftig Blæst fra SØ. Ret spredt Træk af Musvaager og Spurvehøge. Saa ogsaa en lille Falk (vist Lærkefalk).
- ¹⁸/₉ Klart Vejr, Solskin og Vind fra SØ. Fra Kl. 9 til 13 en stadig Strøm af enkeltvis trækkende Musvaager. Ogsaa nogle Spurvehøge og Falke *sp.* trak over. Fra Kl. 14²⁵ til 15⁴¹ blev Trækket forbi min Bolig kontrolleret af min Søn, og denne Optælling gav følgende Resultat:
126 Musvaager, 5 Spurvehøge og 5 Falke *sp.*

1937.

- ³/₉ Om Formiddagen trak 2 og om Eftermiddagen 1 Hvepsevaage over min Bolig mod S. Vinden vestlig.
- ¹⁹/₉ Endnu har vi ikke haft en eneste Dag med Vind fra SØ. i den Periode (fra Slutningen af August), hvor man kan vente Hvepsevaage- og senere Musvaage- og Spurvehøge-trækket, og Resultatet har da ogsaa været, at det kun er yderst faa trækkende Rovfugle, jeg har set. I de forløbne Uger har jeg enkelte Dage set 2 à 3 Vaager (vist baade Hvepse- og Musvaager) trække over, men om noget egentlig Træk har der ikke været Tale.
- ²⁷/₉ For første Gang i meget lang Tid Vind fra SØ. Ved 15-Tiden begyndte et vældigt Rovfugletræk. Navlig af Musvaager kom der mange, men ogsaa en Del Spurvehøge, nogle Hedehøge (*Circus pygargus* (L.)) og enkelte Taarnfalke saas. Musvaagerne kom i en næsten uafbrudt Strøm indtil Kl. 16⁴⁵, da Trækket saa godt som ophørte. I Tiden fra Kl. 15⁵⁴ til 17 passerede følgende Fugle min Bolig: 178 Musvaager, 17 Spurvehøge, 7 Hedehøge

og 1 Taarnfalk. Hedehøgene kom i to Selskaber paa 3 Stkr. og 1 enkelt Fugl. De fleste var Ungfugle.

^{28/9} Atter Vind fra SØ. Fra Morgenstunden noget taaget, men ved 9-Tiden klarede det op, og Kl. 9¹⁵ begyndte Musvaager og Spurvehøge at trække meget livligt, men efterhaanden stilnede Vinden af, og Vejret graanede og blev usigtbart, hvilket havde til Følge, at Trækket sagt-nede af, og Kl. 10⁴⁵ var det næsten fuldstændig gaaet i Staa i hvert Fald for Musvaagernes Vedkommende. Spurvehøgene fortsatte noget længere, men da det Kl. 12⁴⁰ begyndte at regne, var det forbi med alt Træk. Jeg kontrollerede Trækket forbi min Bolig fra Kl. 9⁴⁵ til 11⁰⁰, fra Kl. 11⁴⁰ til 11⁵⁵ og fra Kl. 12¹⁵ til 12⁴⁰, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Spurve- høg	Due- høg	Vandre- falk
9 ¹⁵ —10 ⁰⁰	84	14	1	
10 ⁰⁰ —11 ⁰⁰	27	20		1
11 ⁴⁰ —11 ⁴⁵	9	4		
12 ¹⁵ —12 ⁴⁰	1	5		
Sum:	121	43	1	1

At Trækket af Musvaager til en Begyndelse var saa stærkt skyldes sikkert, at mange Dagen før havde slaaet sig ned i Skovene her for at overnatte.

^{30/9} Om Morgenens meget taaget. Først ved 11-Tiden lettede Taagen, og da Vinden var S. med en Streg til Ø., foregik i Tiden mellem Kl. 11 og 12 en Del Rovfugletræk. Det var navnlig Musvaager, der kom; men jeg saa ogsaa en Del Spurvehøge samt 1 Vandrefalk. I Modsætning til tidligere Trækdage foregik Trækket højt til Vejrs, og Musvaagerne kom i sluttede Selskaber paa 10—15 Stkr. I disse Flokke kredsede Individerne længe rundt mellem hinanden, indtil pludselig en tog Retning mod SV. straks fulgt af de andre i en lang Række. Ogsaa Spurvehøgene kredsede meget rundt, og selv Vandrefalken gjorde det samme, idet den kredsede sammen med en Flok Musvaager. Trækket gik i Dag mere mod SV., end det har gjort de foregaaende Dage, hvor Retningen nærmest har været ret S. med en Streg til V. Grunden til denne Æn-dring af Trækretningen skyldes formodentlig, at Fuglene

altid vil søge at faa Vinden i samme Vinkel til Trækretningen, og det synes, som om den optimale Vinkel er ca. 45° (se Fig. 1):

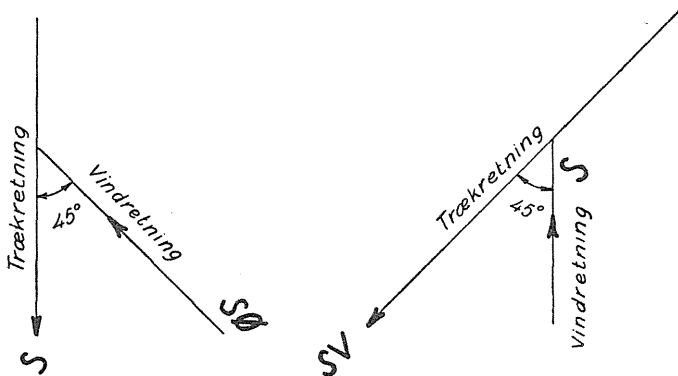

Fig. 1. Rovfuglenes Trækretning om Efteraaret i Forhold til Vindretningen. *The direction of the migration (Trækretning) of the birds-of-prey during the autumn in relation to the direction of the wind (Vindretning).*

- ¹/₁₀ Vind SØ. og ideelt Trækvejr; men dog har intet Træk af Betydning fundet Sted. Kun ganske faa Musvaager er trukket over.
- ²/₁₀ Atter Vind fra SØ. og ideelt Trækvejr. Sparsomt og spredt Træk af Musvaager og Spurvehøge.
- ³/₁₀ Stadig Sydøstvind og stadig noget Træk af Musvaager og Spurvehøge. Mellem Kl. 11 og 12 trak bl. a. 30 Musvaager og nogle Spurvehøge over en lille Skov S. for Jægerspris.
- ⁴/₁₀ Vedvarende Vind fra SØ., og stadig spredt Rovfugletræk. Kontrollerede Trækket forbi min Bolig i Tiden fra Kl. 12²⁰ til 14⁴⁵, hvilket gav følgende Resultat: 18 Musvaager, 25 Spurvehøge og 1 Dværgfalk.
- ²³/₁₀ Betydeligt Træk navnlig af Spurvehøge; men ogsaa Vintermusvaager og enkelte Blaa Kærhøge (*Circus cyaneus* (L.)) trak over. I Løbet af en $\frac{1}{2}$ Time blev talt 40 trækkende Rovfugle over en lille Skov Syd for Jægerspris.

1938.

- ²⁸/₈ Om Formiddagen Vind fra ØSØ. og om Eftermiddagen fra SØ. Om Eftermiddagen noget Træk af Hvepsevaager indtil Kl. 15³⁰, da det begyndte at regne. Mellem Kl. 15⁰⁷ og 15³⁰ passerede 28 forbi min Bolig.
- ²⁰/₉ For første Gang i lang Tid Vind fra SØ., og denne Vindretning holdt sig i Dagene den 21., 22., 23., 24., 25. og 26. September, og alle disse Dage foregik stærkt Rovfugletræk. Selv var jeg bortrejst, men min Datter kontrollerede af og til Trækket forbi min Bolig. F. Eks.:
²¹ / ₉ fra 11 ⁰⁵ til 11 ³⁰ :	21 Musvaager og 46 Spurvehøge
- 13 ⁰⁵ - 14 ⁰⁰ :	32 — - 32 —
²³ / ₉ - 13 ¹⁰ - 13 ⁴⁵ } 70 — - 23 —	og 2 Falke <i>sp.</i>
- 14 ³⁰ - 14 ⁵⁰ }	
- Trækket begyndte som Regel ved 9-Tiden og ophørte ved 15-16-Tiden.
- ²⁷/₉ Straalende Sommervej med Vind fra SØ. Kun enkelte Musvaager trak over.
- ²⁸/₉ Atter herligt Sommervej med ret frisk Vind fra SØ. Et ret belydeligt Rovfugletræk foregik i hvert Fald mellem Kl. 12 og 16. Det var navnlig Musvaager, som viste sig. De kom mest i Selskaber paa 6-12 Stkr., og mellem to paa hinanden følgende Flokke hengik ofte ret lang Tid, hvor kun ganske enkelte Fugle lod sig se. Selv om jeg ikke foretog Optælling, vil jeg tro, at mindst 200 Musvaager har passeret min Bolig i Dag. Ogsaa af Spurvehøge kom et betydeligt Antal. Foruden de forannævnte Arter saas ogsaa 2 Hvepsevaager, 1 Duehøg, 1 Blaa Kærhøg (brun Fugl), 3-4 Taarnfalke, 1 Vandrefalk, 1 Lærkefalk og 1 Dværgfalk. — Ved 16-Tiden ophørte Trækket, og i den sidste Del af Træktiden saas Spurvehøge og navnlig Musvaager komme trækkende fra Syd mod Nord aabenbart for at søge Nattekvarter i Skovene her.
- ²⁹/₉ Stadig herligt Sommervej med frisk Brise fra SØ. Solskin og klart Vejr. Allerede Kl. 8³⁰ begyndte et livligt Rovfugletræk, som vedvarede til Kl. 16³⁰. I Tiden fra Kl. 11 til 16³⁰ kontrollerede jeg Trækket forbi min Bolig, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Spurve- høg	Taarn- falk	Blaa Kærh.	Rør høg	Hvæpse- vaage	Lærke- falk	Dværg- falk
11 ⁰⁰ —11 ³⁰	24	14		1		1		
11 ³⁰ —12 ⁰⁰	6	16	3					
12 ⁰⁰ —12 ³⁰	15	9	2					
12 ³⁰ —13 ⁰⁰	29	15	4				1	
13 ⁰⁰ —13 ³⁰	6	10	2					
13 ³⁰ —14 ⁰⁰	49	13	2	1				
14 ⁰⁰ —14 ³⁰	32	5		1				
14 ³⁰ —15 ⁰⁰	27	7		1				1
15 ⁰⁰ —15 ³⁰	40	6	1					
15 ³⁰ —16 ⁰⁰	51	2			1			
16 ⁰⁰ —16 ²⁰	3	2						
Sum:	282	99	14	4	1	1	1	1

³⁰/₉ Samme ideelle Trækvejrs som i Gaar. Vind SØ. Fra Kl. 9⁰⁰ til 16 stærkt Træk navnlig af Musvaager og Spurvehøge, men der kom ogsaa ret mange Taarnfalke. Desuden blev set flere Blaa Kærhøge (gl. ♂♂), 1 Hvæpsevaage, 4 Dværgfalke og 1 Duehøg. I Tiden fra Kl. 10²⁴ til 12⁰⁰ kontrollerede jeg Trækket forbi min Bolig, hvilket gav følgende Resultat: 84 Musvaager, 37 Spurvehøge, 12 Taarnfalke og 2 Dværgfalke. Trækket gik i Dag gennemgaaende direkte mod S., og mange af Fuglene fløj meget højt. — Ved 16-Tiden kørte jeg gennem Nordskoven og overalt saas hvilende eller flyvende (jagende) Musvaager og navnlig Spurvehøge, som aabenbart havde slaaet sig ned for Overnatning.

¹/₁₀ Vedvarende Vind fra SØ. og ideelt Trækvejrs. Stærkt Rovfugletræk næsten hele Dagen. Allerede ved 8-Tiden saade første, aabenbart Fugle, som havde overnattet i Skovene her. Som de foregaaende Dage var det navnlig Musvaager og Spurvehøge, som trak; men der blev ogsaa set nogle Taarnfalke, 1 Duehøg, 1 Vandrefalk, 1 Rørhøg (*Circus aeruginosus* (L.)), 1 Blaa Kærhøg (gl. ♂), 2 Hvæpsevaager og 1 Fiskeørn. I Tiden fra Kl. 10⁴⁴ til 12⁰⁰ kontrollerede jeg Trækket forbi min Bolig, hvilket gav følgende Resultat: 53 Musvaager, 11 Spurvehøge, 4 Taarnfalke, 2 Hvæpsevaager, 1 Rørhøg, 1 Dværgfalk og 1 Kærhøg *sp.*

²/₁₀ Vinden vestlig. Fra om Morgenen til Kl. 11 Regn. Intet Rovfugletræk. Dog blev enkelte Musvaager, Spurve-

høge og Taarnfalke set flyvende mod SV. Det har sikkert været overnattende Fugle fra foregaaende Dag.

- ³/₁₀ Vind SSV. Svagt og spredt Træk af Musvaager i Smaaflokke og af enkelte Spurvehøge.
- ⁷/₁₀ Vind SV. Set en Flok paa 4-5 Musvaager og enkelte Spurvehøge trække over.

1939.

- ²⁷/₈ Vind SØ. Meget varmt. Solskin. Svagt Træk af Hvepsevaager. 4-5 Stkr. trak forbi min Bolig. Ogsaa 2 Spurvehøge trak mod S.
- ³/₉ For første Gang siden den 27. August Vind fra SØ. Vejret af noget bygeagtig Karakter. Vinden af vekslende Styrke. Ved 11-Tiden begyndte et stærkt Træk navnlig af Hvepsevaager, men der kom ogsaa en Del Musvaager og enkelte Spurvehøge. Desuden blev i Dagens Løb set 1 Fiskeørn, 1 Taarnfalk og 1 Vandrefalk trække over. I de første Timer kom Vaagerne i en kolossal Højde, saa højt, at de ikke kunde ses med det blotte Øje, men paa en Gang ændrede dette Forhold sig, og alle Fuglene kom nu ret lavt over Skoven, saaledes som de plejer at gøre. Hvepsevaagerne kom oftest i samlede Flokke paa indtil 20-25 Stkr. Trækket vedvarede til Kl. ca. 17. — Sent paa Eftermiddagen kørte jeg gennem Nordskoven og overalt lettede Hvepsevaager og Musvaager, som havde slaaet sig til Ro for Natten.
- ⁴/₉ Atter kraftig Vind fra SØ. Rovfugletrækket begyndte allerede ved 8-Tiden (de overnattende Fugle?) og fortsatte til Kl. ca. 16. Om Formiddagen var Trækket ret jævnt uden at være særlig stærkt. Mellem Kl. 13 og 14 kulminerede det for Hvepsevaagernes Vedkommende, som da kom i store samlede Flokke paa indtil 45 Stkr. I de sidste Timer trak de kun sparsomt, hvorimod Musvaagerne kom nogenlunde jævnt hele Dagen. Disse Vaager kom mest enkeltvis eller 2-3 Stkr. sammen. Ogsaa af Spurvehøge trak nogle over, og desuden saa jeg 1 Fiskeørn, 2 Vandrefalke, 1 Taarnfalk og 1 Lærkefalk. Trækket forbi min Bolig blev kontrolleret i Tiden fra Kl. 13¹⁰ til 16, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Hvæpse- vaage	Spurve- høg	Vandre- falk	Taarn- falk	Lærke- falk
13 ¹⁰ —13 ³⁰	4	30	4			
13 ³⁰ —14 ⁰⁰	12	50	1			
14 ⁰⁰ —14 ³⁰	10	5	1		1	
14 ³⁰ —15 ⁰⁰	1		6	1		1
15 ⁰⁰ —15 ³⁰	16	4	2			
15 ³⁰ —16 ⁰⁰	8	1				
Sum:	51	90	14	1	1	1

- ⁵/₉ Atter Vind fra SØ. og som Følge deraf Træk navnlig af Musvaager og Spurvehøge, men ogsaa nogle Hvæpsevaager og en enkelt Vandrefalk trak over. Trækket var betydelig sparsommere end de foregaaende Dage, og Fuglene kom mest enkeltvis eller faa i Følge. Jeg kontrollerede Trækket i Tiden fra Kl. 10¹⁵ til 12⁰⁵ og fra Kl. 13⁰⁰ til 14³⁰, hvilket gav følgende Resultat: 46 Musvaager, 13 Hvæpsevaager, 21 Spurvehøge og 1 Vandrefalk.
- ⁶/₉ Vind SØ. I hvert Fald fra om Morgenen til Kl. 11 spredt og sparsomt Træk af Vaager, hvoraf de fleste var Musvaager.
- ¹³/₉ Vind SØ. Ret overskyet og byget. Om Formiddagen begyndte et livligt Træk af Mus- og Hvæpsevaager samt af enkelte Spurvehøge. Lidt efter Kl. 12 stilledes Vinden af og gik mere i S., hvilket bevirkede at Trækket snart holdt helt op. I Tiden fra Kl. 12¹⁰ til 13⁴⁰ trak følgende Fugle forbi min Bolig: 22 Musvaager, 20 Hvæpsevaager og 4 Spurvehøge, men som ovenfor nævnt var Trækket da ved at være forbi, saa Tallene giver ikke noget korrekt Billede af Trækkets Intensitet.

1940.

- ⁵/₉ For første Gang i meget lang Tid Vind fra SØ., hvilket bevirkede, at noget Træk af Hvæpsevaager og Spurvehøge kom i Gang. Næste Dag Vinden i V. og da intet Træk.
- ¹⁰/₉ Vinden holder sig stadig i V. og NV. Intet samlet Rovfugletræk; men et spredt og meget svagt Træk kan dog erkendes. I Løbet af 1½ Time trak om Eftermiddagen 1 Hvæpsevaage, 7-8 Musvaager, 1 Taarnfalk og 1 Spurvehøg over mod VSV.

- ¹⁴/₉ Vinden SSV. og ret kraftig. Jævnlig Regnbyger. Kl. 11³⁰ begyndte et Træk af Musvaager, som varede til Kl. 12³⁰. I denne Tid talte jeg 44, som passerede min Bolig. Efter Kl. 12³⁰ holdt Trækket fuldstændig op. Ingen andre Rovfugle blev set.
- ¹⁵/₉ Om Formiddagen var Vinden SSØ. og om Eftermiddagen SØ. og ikke særlig kraftig. Skyet om Formiddagen, men klart om Eftermiddagen. Kl. 9³⁰ begyndte Musvaagerne at trække og fortsatte dermed indtil Kl. 10⁴⁵, i hvilken Tid jeg talte 21, som trak forbi min Bolig. Flere af dem kom meget højt oppe. Kl. 10⁴⁵ standsede Trækket, men Kl. 14⁴⁵ begyndte det atter og fortsatte til Kl. 16¹⁵, i den sidste Tid dog kun sparsomt. I denne Periode trak 83 Musvaager og 15 Spurvehøge forbi min Bolig. Til en Begyndelse kom Fuglene ret højt, men senere lavt over Trætoppene.
- ¹⁶/₉ Om Morgenen taaget og blikstille Vejrs. Kl. 9³⁰ begyndte Taagen at lette og samtidig begyndte Musvaagerne at trække meget højt til Vejrs. Der kom til en Begyndelse flere ret store Flokke, men da der efterhaanden opstod en omend svag Vestenvind holdt Trækket helt op Kl. 11¹⁰. Mellem Kl. 9⁵⁰ og 11²⁰ passerede 45 Musvaager, 2 Spurvehøge og en Lærkefalk forbi min Bolig.

1941.

- ²⁷/₉ De to foregaaende Dage har der hersket ganske svag Vind fra SØ., men da Vejret har været stærkt taaget eller diset, har der ikke foregaaet noget Rovfugletræk. I Dag klarede Vejret op med frisk Vind fra SØ. Hele Dagen har der foregaaet spredt og ikke særlig talrigt Træk af Musvaager og Spurvehøge.
- ²⁸/₉ Atter ret kraftig Vind fra SØ. Sparsomt og spredt Træk af Musvaager og enkelte Spurvehøge.
- ²⁹/₉ Som foregaaende Dag.
- ³⁰/₉ Vedvarende Vind fra SØ., men ikke saa kraftig som de foregaaende Dage. Navnlig om Formiddagen stærkt Træk af Musvaager og Spurvehøge. Ogsaa flere trækkende Eksemplarer af Blaa Kærhøg blev set.

1942.

- $23/8$ Vind Ø. 2 Hvepsevaager trak mod S.
- $24/8$ Vind S. med en Streg til V. Nogle faa trækkende Hvepsevaager set.
- $27/8$ Vind SØ., men ganske svag. Om Formiddagen nogle Flokke paa 3-4 trækkende Hvepsevaager. Saa ogsaa 1 trækkende Duehøg.
- $28/8$ Vind SØ. og ideelt Trækvejr, men intet Træk. Temperaturen 23-26° C. Er det for varmt til Træk?
- $4/9$ Fra om Morgenen Vind fra SØ., som efter Middag drejede i SV. I Morgentimerne foregik et livligt Hvepsevaagetræk. Fra Kl. 8⁵⁰ til 13⁰⁰ trak 115 Hvepsevaager og 7 Spurvehøge forbi min Bolig. Kl. 10 var Trækket livligst, og der kom da indtil 16 Fugle pr. 5 Minutter. Trækket ophørte Kl. 13¹⁵.
- $14/9$ I Gaar gik Vinden i Ø. med en Streg til N. Intet Rovfugletræk. I Dag kraftig Vind fra SØ., og hele Dagen har der foregaaet et ret livligt men spredt Træk navnlig af Musvaager og Spurvehøge, men ogsaa en enkelt Hvepsevaage, 1 Taarnfalk og 1 Lærkefalk trak over. Ved 17-Tiden holdt Trækket op, og i den sidste Tid saas flere Spurvehøge og enkelte Musvaager komme trækkende mod N., aabenbart for at slaa sig ned i Skovene her for Overnatning.
- $16/9$ Vinden V. til SV. Trods denne Vindretning har der været noget Træk af Musvaager navnlig i Morgen- og Formiddagstimerne. Om Eftermiddagen hyppige Regnbyger, da intet Træk.
- $29/9$ Ret kraftig Vind fra ØSØ. Om Formiddagen livligt Træk af Musvaager. Ogsaa enkelte Spurvehøge trak over. Ved Middagstid begyndte det at regne, og straks standse Trækket.
- $1/10$ Kraftig Vind fra SØ. Klart Vejr med Solskin. En Del Træk af Spurvehøge og Musvaager, men ogsaa et Par Duehøge og 1 Lærkefalk trak over. I Tiden mellem Kl. 12³⁰ og 13³⁰ passerede 19 Spurvehøge, 10 Musvaager og 2 Duehøge min Bolig.

1943.

- ⁶/₉ Vind SØ. Intet Rovfugletræk. Saa kun 1 Spurvehøg trække mod S.
- ⁷/₉ Vind SV. Intet Træk. Dog kom 1 Spurvehøg trækkende over mod S.
- ¹¹/₉ Vind SØ. Ideelt Trækvejr. Ved 15-Tiden trak 2 Hvepsevaager mod SV. Andre trækkende Rovfugle blev ikke set.
- ¹²/₉ Vind SØ. 3-4 Vaager *sp.* trak over.
- ¹³/₉ Vind SØ. Temmelig stærk, navnlig hen paa Eftermiddagen. Noget spredt Træk af Rovfugle. Saa i Tiden mellem Kl. 10³⁰ og 13 ca. 10 Musvaager og et Par Spurvehøge trække forbi min Bolig, men jeg kontrollerede ikke Trækket uafbrudt i denne Tid.
- ¹⁵/₉ Om Morgenen Torden og stærk Regn. Ved 9³⁰-Tiden ophørte Regnen. Vinden SØ. Et spredt Rovfugletræk begyndte straks efter Regnens Ophør og fortsatte til Kl. 12, da Vinden drejede i SV. Saa 10-15 Musvaager, 1 Hvepsevaage og et Par Spurvehøge trække forbi min Bolig.
- ¹⁷/₉ Om Formiddagen Vinden SSV. Indtil Kl. 12 Træk af Musvaager. De kom meget højt oppe i samlede Flokke. Saa een Flok paa 10, een paa 14 og een paa 16. Om Eftermiddagen blev intet Træk bemærket.
- ³/₁₀ Saa ganske enkelte Musvaager trække over mod S.
- ¹⁰/₁₀ Klart Solskin og for første Gang i lang Tid ret kraftig Vind fra SØ. Om Formiddagen foregik et ret livligt Rovfugletræk, som ebbede ud hen paa Eftermiddagen. Det var navnlig Musvaager og Spurvehøge, som trak, men der blev ogsaa set 4 Blaa Kærhøge (3 Ungfugle og en gl. ♀) og 1 Taarnfalk. Musvaagerne kom mest i Selskaber paa 10-15 Stkr., men ogsaa enlige Fugle saas indimellem. Spurvehøgene kom enkeltvis eller to og to. De 3 unge Kærhøge kom sammen. Jeg kontrollerede Trækket forbi min Bolig i Tiden fra Kl. 11²⁵ til 12 og fra 12³⁵ til 14²⁰, hvilket gav følgende Resultat: 83 Musvaager, 49 Spurvehøge, 4 Blaa Kærhøge og 1 Taarnfalk. — Musvaagerne holdt op at komme ved 13³⁰-Tiden, hvorimod Spurvehøgene fortsatte til langt hen paa Eftermiddagen.

- ¹¹/₁₀ Atter ret kraftig Vind fra SØ. Et ret livligt Rovfugletræk foregik fra om Morgenen til ca. Kl. 15. Det var navnlig Spurvehøge og Musvaager, som trak. Af Musvaager saas flere Flokke paa 10-15 Stkr. I Tiden fra Kl. 11 til 11⁴⁷ trak 5 Musvaager, 21 Spurvehøge og 4 Blaa Kærhøge (1 gl. ♂, 1 gl. ♀ og 2 Ungfugle) forbi min Bolig.
- ¹²/₁₀ Vedvarende kraftig Vind fra SØ. Ved 9-Tiden begyndte Rovfuglene at trække. Ogsaa i Dag kom flest Spurvehøge, men der kom ogsaa en Del Musvaager, dog ikke saa mange som de to foregaaende Dage. I Dag kom de slet ikke i store Flokke; enten kom de enkeltvis — det hyppigste — eller 2-3 Stkr. sammen. I Tiden mellem Kl. 9 og 11⁴⁷ passerede følgende Fugle forbi min Bolig: 30 Musvaager, 54 Spurvehøge, 1 Duehøg og 1 Dværgfalk. Fra Kl. 12³⁸ til 14 blev Trækket atter kontrolleret, hvilket gav: 6 Musvaager, 8 Spurvehøge og 1 Vintermusvaage. Dette viser, at Trækket var ved at ophøre. Efter Kl. 14 kom kun ganske enkelte Fugle.
- ¹³/₁₀ Stadig Vind fra SØ. Højt klart Vejr med straalende Sol. Træk af Rovfugle. Sely om jeg ikke kontrollerede Trækket i længere Perioder, saa jeg dog adskillige Musvaager og Spurvehøge trække over. Allerede ved 8³⁰-Tiden kom de første. Hvornaar Trækket ophørte, havde jeg ikke Lejlighed til at konstatere, men endnu ved 14-Tiden foregik det i hvert Fald.
- ¹⁴/₁₀ Atter kraftig Vind fra SØ. Solskin og fint Vejr. Fremdeles Træk af Musvaager og Spurvehøge. Desuden set en Vandrefalk og en Duehøg. Kontrollerede ikke Trækket.
- ²⁰/₁₀ Saavel i Dag som de foregaaende Dage Vind fra SØ. Der foregaar endnu noget Rovfugletræk, men man har dog tydeligt Indtryk af, at det nu er ved at ebbe ud. I Dag set nogle faa Spurvehøge, enkelte Musvaager, et Par Duehøge og Blaa Kærhøge samt 1 Vandrefalk.

1944.

- ²³/₈ Vind SØ. Straalende Solskin og meget varmt. Stærkt Træk af Hvepsevaager hele Dagen. Endnu Kl. 16 saas en Flok paa 21. Flere Hundrede Fugle har passeret i Dag.

- ²⁴/₈ Atter Vind fra SØ. og Vejret i øvrigt som i Gaar. Nogle, men ikke særlig mange Hvepsevaager trak over. Desuden saas 1 ung Rørhøg.
- ²⁵/₈ Vedvarende Vind fra SØ. og ideelt Trækvejr. Solskin hele Dagen og indtil 25° C. Sparsomt Træk af Hvepsevaager, som fløj højt. 2 Fiskeørne, 1 Duehøg og 2 Spurvehøge blev ogsaa bemærket.
- ⁸/₉ 1 Fiskeørn trak over, ellers intet Rovfugletræk.
- ¹⁴/₉ Siden Slutningen af August har vi ikke haft SØ-Vind før i Dag. Efter Kl. 11 begyndte et ret livligt Rovfugletræk. Til en Begyndelse var det kun svagt, idet der kun kom enkelte Spurvehøge, men efterhaanden blev det ret livligt. Spurvehøgene kom tættest i de 3 første Timer — indtil Kl. 15 —, men de blev dog ved at trække lige til Kl. 17³⁰. Musvaagerne begyndte først at vise sig hyppigt efter Kl. 14 og blev saa ved at trække usædvanligt længe, lige til Kl. 17³⁰. En Del kom umaadelig højt, medens andre kom ret lavt. Jeg kontrollerede Trækket forbi min Bolig fra Kl. 12 til 16, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Spurve- høg	Taarn- falk	Vandre- falk	Hvepse- vaage	Lærke- falk	Dværg- falk	Fiske- ørn
12—13	15	15	3	1	1			
13—14	1	10	1					
14—15	15	14	1			1		
15—16	29	8	1					1
16—16 ³⁵	34	5	1				1	
Sum:	94	52	7	1	1	1	1	1

- ¹⁵/₉ Atter Vind fra SØ. Betydelig kraftigere end Dagen før. Nærmest Kuling. Klar blaa Himmel saa godt som uden Skyer. Et betydeligt Rovfugletræk foregik hele Dagen. Den første — en Spurvehøg — saa jeg allerede Kl. 7⁴⁵, men først Kl. 8¹⁵ begyndte Trækket for Alvor, og det fortsatte til Kl. 16; dog kom der fra Kl. 15 til 16 ikke mange Fugle. I Modsætning til Dagen før foregik Trækket ikke særlig højt. I Tiden mellem Kl. 8 og 16 trak følgende Fugle forbi min Bolig:

	Mus- vaage	Hvep- sev.	Spur- vehøg	Due- høg	Van- dref.	Taarn- falk	Lærke- falk	Fiske- ørn	Blaa Kærh.
8—9	19		13						
9—10	48		19				1	1	1
10—11	21		18		1		1	1	1
11—12	38	1	20			1		1	
12—13	50	1	14	1		2		1	
13—14	10		12			2	1		
14—15	23		11		1				
15—16	15		5						
Sum:	224	2	112	1	2	5	3	4	2

I hele Træktiden saas — til en Begyndelse kun Spurvehøge —, men senere baade Spurvehøge og Musvaager, som enkeltvis fløj tilbage mod N. Navnlig hen paa Eftermiddagen, da Trækket var ved at ophøre, var dette en almindelig Foreteelse. Det har uden Tvivl drejet sig om Fugle, som søgte Føde. Kun de mod S. trækkende Fugle blev talt op.

- ¹⁶/₉ Vedvarende Vind fra SØ. Kraftig Blæst. Himmelen med mange hvide Skyer. Rovfugletrækket ikke nær saa koncentreret som Dagen før. De første blev set allerede mellem Kl. 7 og 8. Jeg havde kun Tid til at kontrollere Trækket forbi min Bolig fra Kl. 10³⁰ til 11⁰⁰ og fra Kl. 11³⁰ til 12¹⁵, og i disse to Perioder kom følgende Fugle: 18 Musvaager, 7 Spurvehøge og 1 Taarnfalk. — Senere hen paa Dagen blev kun set enkelte Spurvehøge.
- ²⁰/₉ Herligt Sommervejr. Næsten vindstille, dog med Antydning af SØ-Vind. Noget virkeligt Rovfugletræk foregik ikke, men dog blev 4 Musvaager, 1 Spurvehøg og 1 Taarnfalk set trækkende forbi min Bolig mod SV.
- ²¹/₉ Vind SØ. og ideelt Trækvejr, men intet koncentreret Rovfugletræk. Saa en Flok paa 4-5 Musvaager trække over mod SV.
- ²²/₉ Vind SØ. 1 Fiskeørn trak forbi min Bolig ved 9-Tiden, og samtidig begyndte et ret spredt Rovfugletræk. I Tiden fra Kl. 9³⁰ til 11 og fra Kl. 11³⁰ til 12 optalte jeg følgende Fugle: 31 Musvaager, 11 Spurvehøge, 1 Lærkefalk og 1 Rørhøg.
- ¹/₁₀ Om Formiddagen svag Vind fra SV. Nogle faa Musvaager og Spurvehøge trak over.

- ³/₁₀ Svag Vind fra SSV. Svagt Træk af Musvaager og enkelte Spurvehøge. 1 Blaa Kærhøg blev ogsaa set.
- ¹²/₁₀ I den sidste Tid har Vinden staaet i SØ. Der har derfor været noget Træk af Spurvehøge og Musvaager. Ogsaa i Dag Vind fra SØ. og navnlig om Formiddagen trak Spurvehøgene meget livligt. Ogsaa af Musvaager kom en Del og desuden 2 Vintermusvaager.
- ¹⁴/₁₀ Saavel i Gaar som i Dag Vind fra SØ. Svagt Træk af Musvaager og Spurvehøge begge Dage.
- ¹⁵/₁₀ Vind SØ. Spredt Træk af Musvaager og Spurvehøge.

1945.

- ²⁹/₈ For første Gang i lang Tid Vind fra SØ. Noget Træk af Hvepsevaager. Ved 12-Tiden trak 40-50 mod S. Om Eftermiddagen saas kun 2 og desuden 5 Spurvehøge og 1 Taarnfalk.
- ¹²/₉ De underste Skyer trak i Dag for SØ., medens de øverste trak for N. til NØ. Denne dobbelte Vindretning passede aabenbart ikke Rovfuglene. Kl. 9 kom 6 Musvaager og senere paa Dagen saas enkelte. I alt saa jeg indtil Kl. 12 12 Musvaager, 1 Hvepsevaage og 1 Spurvehøg. — Ogsaa den 11. September var Vindretningen dobbelt, d. v. s. for nedden SØ. og for oven N. Der kom da slet ingen Rovfugle.
- ¹³/₉ I Dag Vind fra SØ. baade i de underste og de øverste Luftlag. Kuling. Kl. ca. 10 begyndte et meget livligt Træk af Musvaager. I Tiden mellem Kl. 10 og 11 var Trækket meget livligt, men Fuglene kom klatvis i meget store Selskaber — indtil 40-50 paa en Gang —, og i Intervalterne mellem disse store Flokke kom kun ganske enkelte. Efter Kl. 11 tog Trækket meget af, og Kl. 13³⁰ var det saa godt som ophørt. Ogsaa af Spurvehøge var der noget Træk, men dog ret sparsomt. Desuden blev set 1 Lærke- og 1 Dværgfalk. Kontrollerede Trækket forbi min Bolig fra Kl. 10 til 14, hvilket gav følgende Resultat:

	Musvaage	Spurvehøg	Dværgfalk
10 ⁰⁰ —10 ¹⁵	44		
10 ¹⁵ —10 ³⁰	4	1	
10 ³⁰ —10 ⁴⁵	86		1
10 ⁴⁵ —11 ⁰⁰	24	5	
11 ⁰⁰ —11 ¹⁵	1	2	
11 ¹⁵ —11 ³⁰	5	5	
11 ³⁰ —11 ⁴⁵	2		
11 ⁴⁵ —12 ⁰⁰	17	1	
12 ⁰⁰ —12 ¹⁵			
12 ¹⁵ —12 ³⁰	1		
12 ³⁰ —12 ⁴⁵		1	
12 ⁴⁵ —13 ⁰⁰	4		
13 ⁰⁰ —15 ¹⁵	5		
13 ¹⁵ —13 ³⁰	1		
13 ³⁰ —13 ⁴⁵	3	1	
13 ⁴⁵ —14 ⁰⁰			
Sum:	197	16	1

Lærkefalken kom Kl. 9³⁵, inden Optællingen begyndte.

²⁰/₉ Meget svag Vind fra SSV. Kl. 9¹⁵ trak 1 Fiskeørn forbi min Bolig. Ved 11-Tiden svagt Træk af Musvaager.

²²/₉ Vind SØ. Om Formiddagen meget svag, om Eftermiddagen noget kraftigere. Fra om Morgenen delvis Solskin; ved Middagstid blev det Graavejr, og først ved 15³⁰-Tiden klarede det noget op paa den nordøstlige Del af Himmelen. Lidt efter Kl. 13 begyndte Musvaagerne og Spurvehøgene at trække. De første — et Par Spurvehøge og nogle Musvaager — saa jeg Kl. 13⁰⁸, og efterhaanden kom et meget stærkt Træk i Gang, for Musvaagernes Vedkommende noget af det kraftigste jeg har set her. Fra Kl. 13⁴⁵ til 15¹⁵ kom de i vældige Skarer, som ofte, naar de naaede fra Skoven ud over det aabne Land gav sig til at danne „Skrue“ (se RUDEBECK), d. v. s. at 40-50-60 Individuer gav sig til at kredse rundt mellem hinanden — ofte i 5-10 Minutter —, idet de efterhaanden arbejdede sig højere og højere op, og naar dette var sket opløstes „Skruen“ i en lang Række af trækkende Fugle. — Saa længe det var Graavejr, maatte de trækkende Vaager bruge Vingerne meget for at komme frem, og først meget højt til Vejrs fandt de aabenbart passende Luftstrømme for Svæveflugt. I den sidste Del af Træktiden, da det var

klaret noget op, gik det aabenbart bedre at finde de bærekraftige Luftstrømme, og da fløj Fuglene heller ikke nær saa højt. Ogsaa Spurvehøgene kredsede til en Begyndelse meget højt oppe, inden de fik den rette Luft under Vingerne. I Dag var det saa godt som udelukkende Musvaager og Spurvehøge, der trak; dog saa jeg ogsaa 1 Hvepsevaage, 1 Blaa Kærhøg (gl. ♀) og 1 Dværgfalk. — I Dag blev kun faa Fugle set flyvende mod N., da Trækket var ved at ebbe ud. Kl. 16³⁰ var Trækket ophørt, og efter Kl. 16 var det kun faa Fugle, der kom. Jeg kontrollerede Trækket forbi min Bolig fra Kl. 13 til 16³⁰, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Spurve- høg	Hvepse- vaage	Blaa Kær- høg	Dværg- falk
13 ⁰⁰ —13 ¹⁵	3	8			
13 ¹⁵ —13 ³⁰	2	7	1		
13 ³⁰ —13 ⁴⁵	11	2			
13 ⁴⁵ —14 ⁰⁰	51	3			
14 ⁰⁰ —14 ¹⁵	28	7			
14 ¹⁵ —14 ³⁰	55	5		1	
14 ³⁰ —14 ⁴⁵	50	6			
14 ⁴⁵ —15 ⁰⁰	80	2			
15 ⁰⁰ —15 ¹⁵	38	1			
15 ¹⁵ —15 ³⁰	17	4			1
15 ³⁰ —15 ⁴⁵	17				
15 ⁴⁵ —16 ⁰⁰	12	2			
16 ⁰⁰ —16 ¹⁵	6	2			
16 ¹⁵ —16 ³⁰	2	1			
Sum:	372	50	1	1	1

²³/₉ I Dag har jeg oplevet en virkelig Sensation, idet der om Formiddagen foregik et meget kraftigt Rovfugletræk skønt Vinden kom fra SV. og VSV. Vejret var solrigt med enkelte hvide Klodeskyer. Vinden ret kraftig. Allerede Kl. 7⁵⁰ saas de første Musvaager, og efterhaanden kom et meget livligt Træk i Gang. Navnlig mellem Kl. 9 og 10 var Trækket koncentreret, og der blev dannet et Par store „Skruer“, hvoraf den ene var paa ca. 60 Fugle. Ved 10-Tiden kulminerede Trækket og Kl. 11³⁰ var det saa godt som ophørt. Fuglene trak i Dag gennemgaaende mere mod SV., end de plejer at gøre, naar Trækket foregaar ved Sydøstvinden. Foruden Musvaager trak ogsaa en Del

Spurvehøge samt en enkelt Hvepsevaage og Taarnfalk. Jeg havde Indtrykket af, at Vaagerne ikke havde nær saa nemt ved at komme frem, som naar Vinden er SØ. De kunde blive staaende kredsene paa samme Sted i lang Tid. Gennemgaaende gik Trækket ikke særlig højt, men enkelte Fugle skruede sig dog op i meget stor Højde. Jeg kontrollerede Trækkets Forløb forbi min Bolig fra Kl. 8 til 11⁴⁵, hvilket gav følgende Resultat:

	Mus- vaage	Spurve- høg	Hvepse- vaage	Taarn- falk
800— 815	6			
815— 830	4	2		
830— 845	33	2		
845— 900	25	2		
900— 915	68	1		
915— 930	62	3		
930— 945	15	4	1	
945—1000	31	3		
1000—1015	13	1		
1015—1030	5	2		
1030—1045	6	2		
1045—1100	5	6		
1100—1115	3			1
1115—1130	4	2		
1130—1145				
Sum:	280	30	1	1

Efter Kl. 12 førte jeg ingen Kontrol med Trækket, som indtil Kl. 14³⁰ var meget svagt og spredt. Med lange Mellemrum kom enkelte Musvaager og ganske faa Spurvehøge.

²⁴/₉ Vind SØ. Selv var jeg ikke hjemme, men Skovfogeden meddelte, at Rovfugletrækket begyndte ved 10-Tiden og ophørte Kl. 11. I denne Periode talte han 55 Musvaager og 1 Vandrefalk, som trak over hans Bolig.

³/₁₁ Vinden har i den sidste Tid svinget mellem Ø. og SØ. Saa i Dag et Par enkelte trækkende Musvaager.

Naar man gennemlæser foranstaaende Dagbogsoptegnelser, er der to Spørgsmaal, som uvilkaarlig trænger sig paa, nemlig for det første: Fra hvilket Punkt paa Sveriges Vestkyst udgaar den Trækvej, ad hvilken de Rovfugle kommer, som ses paa

Træk over Jægerspris? Og for det andet: Hvorfor foregaar Trækket over Jægerspris saa at sige kun ved Sydøstvind?

Det er jo en kendt Sag, at de Tusinder af Rovfugle, som om Efteraaret trækker over Øst-Danmark, kommer hertil fra Sverige, og lige saa kendt er det, at disse Skarers mest kendte Udfaldsport fra dette Land findes i Skånes sydvestlige Hjørne eller nærmere betegnet ved Falsterbo. Her har RUDEBECK gennem sine fremragende Trækstudier (*l. c.*) paavist, at et kolossalt Antal Rovfugle hvert Efteraar flyver over Øresund med Kurs mod Danmark i sydvestlig eller vestlig Retning. Det volder saaledes ingen Vanskelighed at fastslaa ad hvilken Trækvej, de Rovfugle kommer, som ses paa Træk over Sydøstsjælland, Møen og Falster; men ulige vanskeligere stiller det sig, naar man vil søge at klare Spørgsmaalet for Nordsjællands Vedkommende, da det er givet, at denne Landsdels trækkende Rovfugle ikke kan komme over fra Falsterbo. Der kan ikke herske Tvivl om, at een eller flere Trækveje fra Sverige maa føre over den nordlige Del af Øresund eller sandsynligvis endog over den sydøstlige Del af Kattegat, men om disse Trækvejes Forløb er vort Kendskab endnu meget mangelfuldt. Rent umiddelbart ligger det nær at antage, at de trækkende Rovfugle med Forkærlighed vil vælge at flyve over Øresund paa det smalleste Sted, altsaa fra Hålsingborg til Helsingør, og at der virkelig forløber en Trækvej her, er nylig blevet paavist af den svenske Ornitholog TORSTEN MALMBERG (1945, p. 211 m. f.), men dog synes det at fremgaa af hans Meddelelser, at den Mængde Rovfugle, som om Efteraaret krydser Øresund ved Hålsingborg ikke nær svarer til det Antal, som ses f. Eks. over Jægerspris. I min Bog om Hvepsevaagen (1944, p. 152) har jeg for denne Arts Vedkommende fremsat den Formodning: „at det er Kullen, der virker som en Trækruse paa samme Maade som Falsterbonæsset gør“, og selv om der endnu ikke foreligger noget Bevis for denne Formodnings Rigtighed, ja, den betvivles endog af flere, bl. a. af MALMBERG, saa kan jeg ikke komme bort fra den Tanke, at der ikke alene for Hvepsevaagen men ogsaa for de andre Rovfuglearter maa føre en stærkt benyttet Trækvej til Nordsjælland gaaende ud fra et eller andet Punkt Nord for Hålsingborg og rammende Sjællands Kyst et Sted mellem Helsingør og Gilleleje, da det ellers

vil være vanskeligt for ikke at sige umuligt at forklare, hvorledes saa mange Rovfugle kan ses trækkende over Jægerspris.

Løsningen af dette Spørgsmaal er en Opgave, som hører Fremtiden til, og uden et snævert Samarbejde mellem svenske og danske Ornithologer vil et tilfredsstillende Resultat næppe kunne naas, da det vil være nødvendigt, at saavel den svenske som den danske Kyst (henholdsvis Nord og Syd for Hålsingborg og Nordvest og Syd for Helsingør) „dækkes“ af Observatører, som kan fastslaa, hvorfra og hvortil Rovfuglenes Trækveje fører over Kattegat og Øresund.

Er man først naaet saa vidt, at man kender de Punkter paa Sjællands Nord- og Østkyst, som rammes af de fra Sverige udgaaede Trækveje (ogsaa Landingspunkterne for Trækvejene fra Falsterbo maa fastslaas), bliver det de danske Ornithologers egen Sag at udforske og kortlægge disse Trækvejes eller Trækliniers Forløb over Østsjælland og de sydlige Øer, og dette Studium vil sikkert ogsaa kunne give Svar paa Spørgsmaalet om, hvorfor Trækket f. Eks. over Jægerspris stort set kun foregaar ved Sydøstvind, idet jeg nemlig tror, at det vil vise sig, at der over Øst-Danmark, som kan betragtes som en Etape af de nordskandinaviske, finske og nordrussiske Rovfugles Trækrute mod Syd og Sydvest, fører forskellige Træklinier, langs hvilke Trækket gaar frem paa smal Front, og at Benyttelsen af disse Træklinier er afhængig af den paa de forskellige Trækdage herskende Vindretning, hvilket med andre Ord vil sige, at nogle af disse Træklinier følges ved østlig Vind og andre, naar Vinden er vestlig.

At saadanne snævert afstukne Træklinier virkelig findes, har allerede ANDERS PEDERSEN (1917, p. 153) paapeget, idet han herom skriver: „Gennem Sydsjælland følger Hvepsevaagen 3 Træklinier, hvoraf den vestlige gaar over Herlufsholm-Gaunø. Den midterste gaar over Lou Øster- og Lou Sønderkov; den tredie over Snesere-Lundbygaard. Mellemrummene mellem disse Linier benyttes kun sparsomt af Hvepsevaager undtagen paa store Trækdage“. — Ogsaa jeg er gennem Aarene kommet til Erkendelse af saadanne Trækliniers Eksistens ved at iagttage, at Strømmen af de trækkende Rovfugle over Jægerspris altid passerer over de samme Landemærker (bl. a. min Bolig: Skovridergaarden) med en Frontbredde paa kun 3-400 m, og

Øst og Vest for dette smalle Trækbælte ser man kun yderst faa Fugle flyve.

At de forskellige Træklinier kun benyttes ved bestemte Vindretninger, synes at fremgaa dels af mine Iagttagelser fra Jægerspris, dels af Iagttagelser andet Steds fra, som er kommet til mit Kendskab. Saaledes kan jeg oplyse, at der den 3. September 1944 ved vestlig Vind foregik meget talstærke Træk af Vaager *sp.* (formodenlig flest Hvepsevaager) saavel over Jonstruphøj 1,5 km Nord for Maaløv som over Søborggaard 3 km Nordøst for Ølstykke, og denne Dag blev, da Vinden var vestlig, ikke set en eneste trækkende Rovfugl over Jægerspris.

Disse omend kun sparsomme Iagttagelser kunde tyde paa, at de vestlige Træklinier benyttes, naar Vinden er østlig og omvendt; men afgørende Beviser kan selvfølgelig ikke føres, førend tilstrækkelig mange Observationer vedrørende Vindretning og Træk ad de forskellige Linier foreligger.

Da det som allerede nævnt maa tilstræbes med Tiden at faa kortlagt Rovfuglenes Træklinier gennem Øst-Danmark, har jeg, som et Grundlag, hvorpaa der kan bygges videre, paa Kortet Fig. 2 over Sjælland, Lolland, Falster og Møen indtegnet de Punkter, hvorover jeg ved, at der kan foregaa Træk om Efteraaret. Endnu ligger disse Punkter saa spredt, at man ved at betragte dem kun kan danne sig et svagt Begreb om de forskellige Trækliniers Forløb; men dog er der et enkelt Forhold, som jeg synes, er værd at bemærke, nemlig at det viser sig, at de hidtil kendte vestligste Lokalteter, hvorover Træk i større Stil er iagttaget (Punkterne: Jægerspris, Herlufsholm, Gaunø og Bremersvold) ligger paa samme Linie og paa den, som i Syd peger mod Femern, og det vil sige, at de Fugle, som følger denne Linie for at naa til det europæiske Fastland, har den korteste Vejlængde at tilbagelægge over Østersøen af alle dem, der trækker over Øst-Danmark.

Om den Linie, som de nævnte fire Punkter betegner, i hele sin Udstrækning er en Træklinie for Rovfuglene og saaledes kan kaldes deres „Rødby-Femernrute“ (den i trafikal Henseende saa meget omtalte Fugleflugtslinie fra Danmark til Kontinentet) kan alene Fremtidens Trækstudier vise, men Tanken er unægtelig nærliggende og tillokkende at sysle med, og dersom det senere viser sig, at Formodningen holder Stik, skulde

det ikke undre mig, om det yderligere viste sig, at en stor Del af de „Falsterbofugle“, som „kommer i Land“ paa Stevns, ogsaa benytter den sydlige Del af denne Linie, idet det meget vel kan tænkes, at de fra Stevns flyver mod Vest for at støde til „Rødby-Femernruten“ f. Eks. over Snesere-Rønnebæksholm..

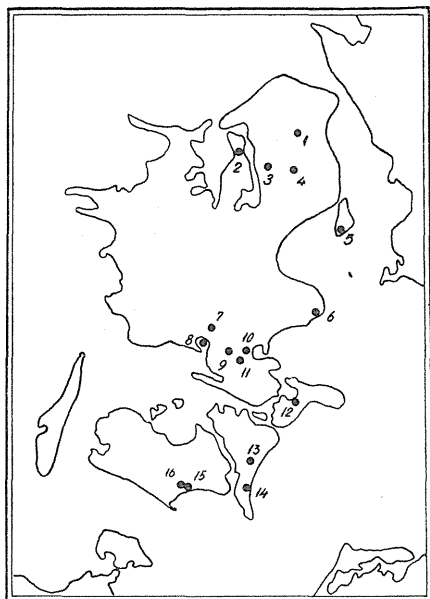

Fig. 2. Kort, som viser de Punkter, over hvilke der ifg. Forf.s Viden kan foregaa Rovfugletræk om Efteraaret. — 1 Hillerød, 2 Jægerspris, 3 Søborggaard, 4 Jonstruphøj, 5 Amager, 6 Stevns, 7 Herlufsholm, 8 Gaunø, 9 Lou, 10 Snesere, 11 Lundbygaard, 12 Stege, 13 Orupgaard, 14 Bøtø, 15 Roden Skov, 16 Bremersvold.

Map showing the localities in East Denmark over which — according to the knowledge of the author — migration of birds-of-prey takes place during the autumn.

At Rovfuglene, naar de kommer ind over Stevns, virkelig indlader sig paa at flyve videre mod Vest, er i Efteraaret 1945 blevet bevist gennem en Iagttagelse gjort af Grosserer KRÜGER, som herom har meddelt mig følgende i Brev af 4/10 1945: „Den 3. September i Aar var jeg om Morgenen paa Stevns Klint og opholdt mig i Morgentimerne nogle 100 Meter fra Højrup Kirke. Her havde jeg Lejlighed til at se et stort Træk af Hvepsevaager komme ind. Jeg talte paa 3 Timer ca. 600 Hvepse-

vaager og ca. 30-40 Spurvehøge. Fuglene kom alle ind fra Øst. ... Trækket forsvandt i stik Vest.“

At ovennævnte Fugles vestlige Trækretning over et eller andet Punkt i Sydøstsjælland er blevet ændret til sydlig, er der vist ikke Grund til at tvivle om, og det er nærliggende og fristende at formode, at dette Punkt har ligget paa „Rødby-Femernruten“.

Naar man betragter de paa Kortet afsatte Punkter skimtes i svage Rids endnu en Træklinie, som over Møen fører Syd paa langs Falsters Østkyst, og jeg vil gætte paa, dels at de Fugle, som følger denne Linie, kommer til Møen direkte over Havet fra Falsterbo, dels at dette Træk foregaar under vestlig Vind. Derimod er det paa nuværende Tidspunkt haabløst at gisne om, hvilken Vej Fuglene tager, naar de er naaet til Falsters Sydspids, da de derfra lige saa godt kan flyve Vest paa mod Femern som fortsætte direkte mod Syd til de naar Tysklands Kyst i Nærheden af Warnemünde.

Efter bedste Evne har jeg ovenfor søgt at klarlægge mit Syn paa Rovfuglenes Efteraarstræk over Øst-Danmark, vel vidende, at meget af det, jeg har fremført, endnu staar i Spørgsmaalets Tegn; men ifølge Sagens Natur er det klart, at noget saadant maa være Tilfældet, da et saa indviklet og mangesidet Problem — som allerede tidligere nævnt — ikke kan løses af en enkelt Mand.

Det er mit Haab, at andre (helst mange) danske Ornithologer gennem min Fremstilling maa fatte saa megen Interesse for Sagen, at de slutter op om det Arbejde, som maa udføres gennem en Række af Aar, for at man kan naa til en tilfredsstillende Løsning af Spørgsmaalet.

SUMMARY IN ENGLISH

The Autumn-Migration of the Birds-of-Prey at Jægerspris (Zealand) during twelve Years, from 1934 to 1945.

The autumn-migration of the birds-of-prey in Denmark is not only a phenomenon of impressive effect on the spectator, but it also embodies many highly interesting problems, the solution of which can only be made, if skilful observers "cover"

East Denmark, over which the migrating birds pass; daily observations must be made throughout the season of migration, and these notes should then be worked together with Swedish studies on migration.

In the period 1934—1945 the present author watched the numerous birds-of-prey which every year pass over Jægerspris (point 2 on the map fig. 2). The result of these studies showed that this migration, nearly without exception, only takes place when southeasterly winds prevail. What is the reason of this? And from what point on the west coast of Sweden do these birds come to Zealand? Most of the birds-of-prey of Sweden, Finland and North Russia leave Sweden at Falsterbo, but the "Jægerspris birds" must come to Zealand either across the northern part of the Sound or over the southeastern part of the Kattegat. The migration of birds-of-prey across East Denmark probably follows different routes of migration along which the birds proceed over a narrow front, and there is reason to believe that it is the direction of the wind on the day of migration which decides the routes, since it looks as if an easterly wind will compel the birds to use the western routes and vice versa. The hitherto known western points over which large-scaled migrations of birds-of-prey take place (points 2, 7, 8 and 16) are lying on a straight line which in the south points direct towards Femern; this means that of the birds travelling over East Denmark those following this route have the shortest way to fly across the Baltic in order to reach the Continent. Most probably this "Rødby-Femern route" is also used by many "Falsterbo birds", as it has appeared that *e. g.* Honey Buzzards which arrived at Zealand at Stevns (point 6) would continue in due western direction, and they are supposed to have continued in this direction until they reached the "Rødby-Femern route", which they then followed farther south. By means of the points plotted on the map fig. 2 another migratory route can be discerned, *viz.* across the island of Møen and further on along the east coast of the island of Falster.

Many of the theories set forth here are still questionable, and only future investigations made by many observers can confirm or invalidate them.

Litteratur.

- HOLSTEIN, V. 1944: Hvepsevaagen, p. 152. — København.
- MALMBERG, T. 1945: Iakttagelser över flyttfågelsträcket vid Hälsingborg. — Fauna och Flora, 1945, p. 210—214.
- PEDERSEN, A. 1917: Nogle Optegnelser om Sydsjællands Fugle. — Dansk Orn. Foren. Tidsskr., 11, p. 153—154.
- RUDEBECK, G. 1943: Preliminär redogörelse för fågeliakttagelser i Skanör och Falsterbo hösten 1942. — Vår fågelvärld, 1943, p. 71—87.

Stor Dødelighed blandt Sløruglerne (*Tyto alba guttata* (Brehm)) i Vinteren 1944-45.

Af LEO NOVRUP.

(With a Summary in English: Great Death-Rate among the Barn-Owl (*Tyto alba guttata* (Brehm)) during the Winter of 1944-45.)

De tre meget strenge Vintre 1940, 1941 og 1942 var katastrofale for mange Fuglearter, og ikke mindst gik det ud over Uglerne. De milde Vintre vi siden har haft, har derimod været gode for Fuglene; men alligevel blev Vinteren 1945 den værste Vinter for Sløruglerne, og det maa man jo forbausnes over. I det følgende skal jeg prøve paa at berette om disse Slørugle-Dødsfald.

Allerede i Oktober 1944 fik jeg de første tre døde Slørugler, som var radmagre. En af mine Skoledrenge kom med en, som han havde fundet i et Tørvehus om Morgenen. Det var let at se, at Uglen var dødssyg, og den døde hen paa Eftermiddagen.

Ogsaa i November og December havde jeg selvdøde Slørugler til Udstopning, men først i Januar og Februar satte Dødeligheden ind med stor Styrke, saa jeg blev klar over, at der maatte være noget særligt i Vejen. — Omkring 10. Februar 1945 sendte jeg 7 afflaaede Sløruglekroppe til Professor CHRISTIANSEN, Landbohøjskolen, for om muligt at faa Dødsårsagen oplyst. — Professoren svarede 15. Februar: „Tak for de tilsendte Slørugler. Ved Undersøgelsen konstateredes hos dem alle stærk Afmagring, og der fandtes næsten intet Indhold i Fordøjelseskanaalen; kun hos den ene fandtes i Kraasen betydelige Rester